

October 13, 1980

**Minutes of Conversation between Todor Zhivkov and
Constantine Karamanlis , Sofia**

Citation:

"Minutes of Conversation between Todor Zhivkov and Constantine Karamanlis , Sofia",
October 13, 1980, Wilson Center Digital Archive, Central State Archive, Sofia, Fond 1-B,
Record 60, File 274. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group.
<https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/111116>

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

Стенограма

ОФИЦИАЛНИ РАЗГОВОРИ

НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ НА НРБ

ТОДОР ЖИВКОВ

И

ПРЕЗИДЕНТА НА РЕПУБЛИКА ГЪРЦИЯ

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС

София, 13 октомври 1980 г.

/Резиденция "Бояна" - 11,15 ч./

- 2 -

Въпреки че това, което ние направихме, може да се счита като чудо, като се има пред вид миналото, във всеки случай и към това чудо могат да се добавят още неща.

Ние двамата разисквахме международните проблеми и мисля, че направихме важни общи констатации. Ние се договорихме, съгласихме, се, че е необходимо да подпомагаме всяко усилие за укрепване на международния, на световния мир и ще полагаме всички усилия за непрекъснато подобряване на установения климат в района, в който живеем.

Нашите двустранни отношения се развиват по начин, който човек би могъл да охарактеризира като идеални. Имахме изключително положително развитие през последните пет години. Въпреки всичко това, съществуват възможности да се разширява още повече нашето сътрудничество, особено като се има пред вид, че съществува доброто желание, добрата воля и от двете страни за това.

Аз бих помолил господин Младенов да постави въпросите, които останаха за разискване на това наше заседание.

ПЕТЪР МЛАДЕНОВ:

Уважаеми господин Президент!

Уважаеми другарю Живков!

Въпросите, които бих искал да поставя на Вашето внимание и на уважаемата делегация, имат по-конкретен характер и се отнасят до икономическото сътрудничество между двете страни.

Както знаем, от 1 януари следващата година Гърция влиза в Общия пазар. Това вече е една нова реалност.

- 3 -

Това си е гръцки въпрос, Вие сте си го решили в интерес на гръцкия народ. Но, така или иначе, тази нова реалност поставя и нови въпроси в нашите отношения. От една страна тя създава нови възможности и в същото време създава вече и някои ограничения. Ние знаем това от опита ни в отношенията с Англия, която влезе в Общия пазар.

В тази връзка, с цел да се запази нивото и да се повишава непрекъснато в двустранното икономическо сътрудничество, ние смятаме, че е правилно да обърнем внимание на две групи въпроси.

Първо, правителствата на двете страни да окажат максимално съдействие за дългосрочното коопериране между стопански организации, предприятия и фирми от двете страни.

Второ, да се окаже такова съдействие за създаването на съвместни фирми на територията на двете страни. Ние имаме нов указ по този въпрос, който регламентира за нас създаването на територията на България, а за случаи и на територията на Гърция, съвместни фирми. В това направление нашите две правителства вече работят и има решение за създаване на такива смесени фирми.

Нашата молба е гръцката администрация да окаже съдействие за регистрирането на тези фирми, да не се бави този въпрос, за да могат да започнат те да действуват.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Определили ли сте секторите?

ПЕТЪР МЛАДЕНОВ:

Вече има договореност за няколко фирми. Сега остава администрацията на двете страни да ги узакони. Що се отнася

- 4 -

до българската страна ние това можем да го направим веднага. Остава да съдействува господин Мицотакис и правителството съответно, за да бъдат узаконени и да започнат да действуват.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Ние сме съгласни.

Нека да има пред вид господин Министърът, че в нашата страна някои процедури се движат по-бавно. Признавам, че имаме, как да Ви кажа, бюрокрация. Ако има закъснение, то не се дължи на липсата на добра воля, а просто на тази бюрокрация.

По това, което каза господин Министърът, искам да отбележа следното.

Не мисля, че нашето влизане в Общия пазар ще бъде препятствие за развитието на нашето сътрудничество. Има начини въпреки обвързванията, които имаме, да развиваме сътрудничество между нас. И ние сме разгледали тези начини.

Що се отнася до съвместните предприятия ние като правителство насърчаваме създаването на съвместни предприятия. Както знае господин Министърът в Гърция съществува системата на свободната икономика. За онези неща, които ще стават с държавни организации е въпрос на инициатива от страна на правителството. Но онези, които са въпрос на частната инициатива, ние просто можем само да насърчаваме това коопериране.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Бих искал да изкажа впечатлението, че по-скоро включването ни в Общия пазар ще улесни развитието на сътрудничеството между нас, защото чрез нас България ще може да отиде в западните страни.

КОНСТАНТИНОС МИЦОТАКИС:

Ние, поради специалните отношения, които имаме с България, поради особено приятелските отношения, които имаме с България, по определени начини и способности ще можем да улесним въпроси, които Ви интересуват със западните страни. Действително съществуват такива възможности и ще се ползуваме от случаите, когато ни се предоставят.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Ние с Вас имаме подписан договор за търговия и плащания. С влизането на Гърция в Общия пазар този договор се анулира. Следователно, ние трябва да търсим други форми и подходи с оглед да не позволим да падне нашето икономическо сътрудничество и търговията.

Аз също така съм оптимист и смятам, че ще можем да намерим такива подходи и форми, за да стимулираме икономическото сътрудничество и търговията между двете страни, да не позволим да падне достигнатото ниво.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Не, напротив, може само да променим формата.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Добре, добре.

Но договърът е анулиран, на основата на който ние осъществяваме икономическото сътрудничество и търговията.

ПЕТЪР МЛАДЕНОВ:

Ще трябва да намерим други организационни форми.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Има ли други въпроси.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Няма да се стесни сътрудничеството. Въпрос на форма. Ще се измени формата на сътрудничеството.

ПЕТЪР МЛАДЕНОВ:

Културните въпроси бяха обсъдени от др. Людмила Живкова с министъра на културата. Тя беше преди по-малко от месец в Гърция.

В областта на политиката Вие изяснихте въпросите.

ТОДОР ЖИВКОВ:

От Ваша страна има ли въпроси.

КОНСТАНТИНОС МИЦОТАКИС:

От гръцка страна аз нямам да добавя нищо към това, което каза господин Президентът.

Аз считам за много полезно да определим колкото е възможно по-скоро датата на заседанието на Междуправителствената комисия. Но това ще го решим с господин Младенов.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Аз исках да кажа две-три думи, за да бъдат информирани господата.

- 10 -

Разбира се, не крия това, че разисквахме с господин Президента многостранни въпроси.

Констатирахме, че в двете страни съществува добра воля, за да намерим справедливо решение и за двете страни на редица въпроси. Поради това обаче, че данните, с които разполагаме от нашите технически лица, не са достатъчни, договорихме се по една процедура ние двамата, т.е. в срок от три месеца техническите лица на двете страни да ни дадат конкретен отговор на въпросите, които поставяме. На базата на тези данни, които ще бъдат получени, двамата министри да се срещнат, за да търсят решение. Договорихме се така, защото данните, с които сега разполагаме, са различни. Онова, което сега има главно значение, е да съвпаднат цифрите.

По-нататък с господин Президентът разисквахме и казахме, че не трябва да се изоставя и въпроса за по-нататъшното развиване на междубалканското сътрудничество и че двамата министри трябва да видят как могат да бъдат продължени тези усилия и в кои области. Това е нещо, което зависи не от една страна, а от всички страни. По тези въпроси трябва да съвпаднат гледищата на всички страни. Но аз смятам, че ако ние двамата се договорим по определени въпроси, няма да бъде трудно за останалите да се присъединят към нас.

Така че, след като се договорят двамата министри, може да се насрочи вече една нова среща, за да видим по кои от тези въпроси може да има практическо приложение това, което сме се договорили.

Разбира се, по международното положение нямахме различия в оценките. Констатирахме, че светът не върви добре.
/оживление/

- 11 -

ПЕТЪР МЛАДЕНОВ:

За съжаление.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

И говорихме как ние да останем вън от тази лудница.
/оживление/

Договорихме се, че ние ще подпомагаме всяко усилие и да си сътрудничим на конференциите, които ще станат както в Женева, така и в Мадрид, по начин по който да помогнем за връщане към разведряването и в рамките на нашите сили да ограничим опасностите, които са надвиснали.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Аз напълно се присъединявам към информацията на господин Президента. Точно тези въпроси обсъждахме и в този дух се договорихме. Тъй че на мен не ми остава нищо друго и нямам какво да прибавя повече, освен да изкажа задоволството от разговорите и преговорите, които водихме досега. Не се съмнявам, че нашите разговори и преговори и в следващите дни, когато ще бъде господин Караманлис в България, ще протекат в същия дух. Гдето се казва, дай боже такива отношения да има между всички страни в света.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Трудна работа, господин Президент.

ТОДОР ЖИВКОВ:

И понеже е трудно, аз се обръщам към всевишния.
/весело оживление/

- 12 -

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

За да те чуе всевишния, трябва да вярваш в него.
/оживление/. Ние с Вас вярваме ли. /оживление/

Искам да кажа следното. Топлото посрещане, което ми беше организирано, чувството на приятелство беше изразено на лицата на хората, които видях. Явно е, че ако ръководителите не могат да предадат чувството на личното приятелство, което имат, и на своите народи, не са изпълнили мисията си. Констатирах с голямо задоволство, че това чувство на приятелство между нас е предадено и на нашите народи. Това е най-добрият резултат.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Искам да подчертая нещо, което не знам дали сте го забелязал, но ние го чувствуваме, тъй като напоследък у нас идваха няколко президенти, това е личната симпатия на нашия народ към Вас.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Може би защото сме съседи.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Ние марксистите-ленинци не отричаме ролята на личността, когато тя изразява коренните интереси на народа. Народът може да прецени това.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Когато народите чувствуват, че ръководителите са свързани от дружба, те покровителствуват и предпазват своите ръководители от грешки.

- 13 -

ТОДОР ЖИВКОВ:

Даже им прощават грешките.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Ще имаме още време да поговорим.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Днес след обяд в 16 часа аз ще дойда при Вас.

/12,05 ч./

- 14 -

15 октомври 1980 г.

Резиденция "Бояна" - 10,30 ч.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Сега какво ще кажат министрите на външните работи?

КОНСТАНТИНОС МИЦОТАКИС:

Искам да кажа, че вчера завършихме само за половин час нашата работа, което значи, че няхаме никакви сериозни проблеми.

Договорихме се Междуправителствената комисия за икономическо и научно-техническо и културно сътрудничество да се срещне през м. ноември, а ние, двамата министри - между 6 и 18 януари.

ПЕТЪР МЛАДЕНОВ:

Нашите експерти да отидат към края на месеца.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Имаме ли да подписваме някакви документи?

ПЕТЪР МЛАДЕНОВ:

Няма. Комюникето е публикувано.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Ще изслушаме експертите, господин Президент, ще изслушаме министрите на външните работи и на края ние с Вас ще си кажем думата. /оживление/

- 15 -

ТОДОР ЖИВКОВ:

В това и аз не се съмнявам.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Технократите, за да се харесат на своите ръководители, винаги преувеличават повече, отколкото трябва.

/оживление/

ТОДОР ЖИВКОВ:

Водеща е политиката.

Все още ние с Вас не сме абдикирали./оживление/

Господин Президент!

Аз искам да се възползувам и от тази наша среща още един път да изкажа дълбоко удовлетворение от това, че Вие приехте нашата покана и направихте официално посещение в България.

Откровено казано, това посещение се превърна в един празник, в една ярка изява и демонстрация на българо-гръцките и гръцко-българските дружба и приятелство.

Ние нямахме възможност да разговаряме в нашето ръководство, но аз вече видях повече от другарите и всичките са с приповдигнато настроение. И аз смятам, че не само нашите народи, но и ние трябва да бъдем доволни от всичко това. Но струва ми се, че и нашите приятели, наши и ваши, трябва да бъдат доволни от това, което се осъществи между България и Гърция, тъй като то е мощен фактор за мира и разбирателството на Балканите. А тези, които биха имали резерви във връзка с нашето сътрудничество и приятелство,

очевидно ще се убедят, така аз мисля, в недалечно бъдеще, че линията, която провеждаме, е правилна.

Така че, ние сме доволни, изпълнени сме с оптимизъм за бъдещото още по-плодотворно развитие на българо-гръцките отношения. Вие знаете, че аз не съм фантазьор да си въобразявам големи и нереални неща, но мога с чиста съвест да кажа, че тази дружба и приятелство между нашите две страни и лично между нас двамата, има историческо значение за мира и разбирателството на Балканите.

Аз ще отида на 18 т.м., събота, в Румъния на среща с др. Чаушеску. Ще информирам др. Чаушеску, вярвам че той ще се зарадва. Ако много не се зарадва, той не може да не държи сметка за това приятелство между нашите две страни.
/оживление/

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Във всеки случай дружбата между нашите две страни се развива по такъв начин, че останалите съседи действително има на какво да завидват.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Нека да подражават.

ПЕТЪР МЛАДЕНОВ:

Примерът е добър.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Благодаря, господин Президент, за това, че ми предоставихте възможност да посетя България и да разменим

полезни мнения както по големите проблеми, които занимават света сега, така и за хода на нашите двустранни отношения. Резултатът беше положителен, задоволителен.

Що се отнася до двустранните отношения, ние констатирахме, че те се развиват добре. Освен това ние се договорихме, че трябва да търсим нови начини за разширяване на това сътрудничество.

По международните проблеми разговаряхме с добра воля и там, където не съвпаднаха напълно гледищата ни, те са сходни. Там, където напълно съвпадат гледищата ни, това е нашето желание да отдадем всичките си сили за укрепването на мира както в нашия район, така и в по-общ план. Можем да полагаме тези усилия и двамата заедно, и всеки от нас отделно, в средите, към които той принадлежи. Ако понякога гледищата не съвпадат, това не се дължи на липса на добра воля, а се дължи на едно историческо развитие, защото има разлика във функционирането на двете държави. Обаче, въпреки това, на лице е добрата воля, нашето желание, по международните проблеми да работим съвместно. Като малки народи ние имаме още повече причини от другите да се интересуваме и да се борим за мира.

Вие казахте, господин Президент, че не обичате преувеличенията. И аз също така не обичам силните неща. Господин Президентът каза, че не му харесват силните думи. Аз също съм против хиперболите. Но наистина това, което направихме, е историческо. Това е нещо, което става трудно в нашата епоха, в днешния наш свят. Това би могло да бъде пример за всички останали народи.

- 18 -

Както и друг път съм казвал на господин Президента, два исторически прецедента съществуват в наше време. Единият е това, което направиха Франция и Германия, като превърнаха една вечна вражда в сътрудничество и усилия за стабилизиране на мира в Европа. Същото нещо направихме ние, Гърция и България, и по този начин укрепваме мира на Балканите.

Господин Президентът спомена за някои, които евентуално биха имали резерви по нашето сътрудничество. В Гърция няма нито един човек, независимо от това към коя политическа партия принадлежи, който да има резерви спрямо гръцко-българското сътрудничество. Това е единствената политика, която е аплодирана от целокупния гръцки народ.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Аз имам пред вид среди извън Гърция.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Не трябва да им обръщаме внимание, защото не може други държави да ни диктуват каква политика да провеждаме.

Господин Президент!

Ще Ви чакам в скоро време да дойдете в Гърция и да ми предоставите възможност аз да Ви върна гостоприемството. А, когато дойдете в Гърция, също така да видим какви са проблемите, които вълнуват света и да разменим мнения по тях. Надявам се, че нашите министри ще ни освободят от задължението да се занимаваме и с други проблеми.

- 19 -

ТОДОР ЖИВКОВ:

Да се надяваме.

Много благодаря за поканата да посетя вашата страна.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Искам да дойдете, желая много да дойдете и поради други причини. Искам да дойдете, когато е хубаво времето. Онасис имаше една яхта и преди да умре я подари на ръководителя на гръцката държава. Още не съм се качвал на тази яхта. Искам да дойдете, господин Живков, за да направим една екскурзия с яхтата. /оживление/

ТОДОР ЖИВКОВ:

Вие знаете, че сега подготвяме Дванадесетия пореден конгрес на нашата партия.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Вчера господин Министърът ми каза.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Сега няма да ходя никъде, освен ако се наложи нещо извънредно. След това посещение в Румъния не се предвиждат никъде други посещения. Така че, след като проведем Дванадесетия конгрес, ще се договорим кога да посетя Гърция. Конгресът на партията е голямо събитие. Но непременно ще дойда и то с голямо удоволствие.

- 20 -

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Колкото по-бързо дойдете, толкова по-добре.
Аз мисля, че ние ще поддържаме контактите и ще се разберем.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Вашият министър ще дойде през януари и ще разговаряме. Аз разбрах, че Вашият министър ще дойде тук.

КОНСТАНТИНОС МИЦОТАКИС:

Още не сме го решили.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Добре, ако не, нашият министър ще отиде при Вас.

На мен ми е подарил яхта Фидел Кастро, но и аз още не съм я видял. Те произвеждат яхти.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Както виждам, Кастро прави щедри подаръци. И аз ще отида на гости при него.

ТОДОР ЖИВКОВ:

И аз се чудех какво да му подаря. Реших да му подаря ферма от биволи. Нашите специалисти подбраха много хубава порода от биволи. Но, дойдоха техни специалисти, които не разбират от биволи, и се удължи разговора за транспортирането. Ще му изпратя обаче една такава ферма.

- 21 -

Вие защо не дойдете на почивка в България. Тук е хубаво и зиме, и лете, и есен, имаме и планински, и морски курорти. Вие море имате, но на планински курорт можете да дойдете.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Живков защо не дойде на почивка в Гърция? Защото има работа. И аз имам работа. /весело оживление/

Но бих бил щастлив, България ми харесва много, и народа, хората, и пейзажа. Да видим какво развитие ще имат събитията в бъдеще, и навън, и у нас. Пътят обаче го знаем добре.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Пътят е утъпкан, добър е.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Мисля, че да.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Балканите, разбира се, са зависими от международната обстановка. Ще има проблеми, докато се ликвидира напрежението в Арабския и Средния изток. Има и някои противоречия, които съществуват тук, на самите Балкани, както говорихме. Аз съм оптимист и смятам, че ще се намери решение.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Мисля, че се създаде един климат в нашия район, който не преодолява двустранните различия между отделните

- 22 -

страни в този район, но намалява напрежението. Защото, ако няхахме тези контакти, съответните проблеми щяха да вземат по-остър характер. Климатът, който създадохме, омекотява тези различия и някога може да доведе и до разрешаването им.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Изобщо, да се върне времето на т.н. студена война е невъзможно в света и особено на Балканите. Може напрежение да се създава по един или друг повод, но да се върне миналото е невъзможно.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

И аз мисля така.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Самите народи няма да ни повярват, че има някакъв разум в това.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Лошото е, че в международния живот разумът трудно си пробива път. Всичко това, което става сега в света, не може да се обясни с логика. Всичко това, което става, засега е в тежест на самите народи, но въпреки това съществува едно неблагоприятие в международните отношения. Нека да пожелаем постепенно да се подобрява международния климат.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Това е главното сега.

Трябва да кажем, че в Европа реални сили за това има. Даже изборите във ФРГ показаха реалността на тази политика.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Може да се каже, че в този момент спокойствие има само в Европа – Източна и Западна. В Африка, в Латинска Америка, в Близкия и в Далечния изток, навсякъде има напрежение, навсякъде има разпри, и вътрешни и външни. В Европа, разбира се, има различия, но има и съответно спокойствие.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Тук има натрупан повече опит, исторически поуки са извлечени. Има гранични проблеми, има етнически различия и много други, но и стремеж да се запази мира.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

Преди всичко там липсва ръководство, нямат ръководители с чувство за отговорност, с опит. По този въпрос вчера разговаряхме с г-н Младенов, че ръководителите на малките и новоосвободените страни, вместо да се занимават с проблемите на своите народи, за да могат да се развиват икономически и социално, искат да играят международна роля и объркват положението.

- 24 -

ТОДОР ЖИВКОВ:

У нас напоследък бяха на посещение президентите на Мозамбик и на Замбия. Ние разговаряхме откровено с тях. Те имат много проблеми и главният проблем е изхранването на населението. Няма възможност да изхранват населението.

КОНСТАНТИН КАРАМАНЛИС:

За много страни това е най-трудният проблем на нашето съвремие. И затова е труден този диалог между Севера и Юга. Толкова години вече се води този диалог без резултат. Те разискват само въпроса за помощта, която можем да дадем, т.е. развитите страни да дадат на бедните страни. По принцип е трудно да се даде помощ в голям размер, ако не се намалят разходите за въоръжаване. Но и дори да намерим начин, да намерим пари да им дадем, те трябва да бъдат зрели да оползотворят тези средства. Това е най-големият проблем. Защото, за да оползотворят тази помощ, която ние ще им дадем, там трябва да има политически стабилитет в страната, трябва да програмират средствата, които ще получат. Иначе каквито и средства да дадем на една страна, която политически не е добре организирана, ще отидат напразно.

ТОДОР ЖИВКОВ:

С това да завършим. Протоколът ни напомня, че вече трябва да приключваме, за да се отправим към летището.

- 0 -

Стенограмата е изработена
в Държавния съвет.